

МАУП

Кафедра правоохоронної та антикорупційної діяльності

Затверджую:
Директор Навчально-наукового інституту
права ім. князя Володимира Великого

Микола ЗУБРИЦЬКИЙ

“29”

2025 р.

Схвалено на засіданні кафедри
правоохоронної та антикорупційної діяльності
Протокол № 1 від 28.08.2025 р.
Завідувач кафедри

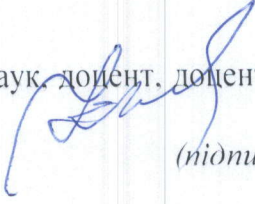
Володимир ЗАРОСИЛО

СИЛАБУС НАВЧАЛЬНОЇ ДИСЦИПЛІНИ
«Кримінальне право. Особлива частина»

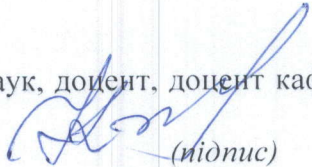
Спеціальності: К9 Правоохоронна діяльність
Освітнього рівня: перший (бакалаврський) рівень
Освітньої програми: Правоохоронна діяльність
Спеціалізація: _____

Розробник силябусу навчальної дисципліни:

Крупей Вікторія Юріївна – кандидат юридичних наук, доцент, доцент кафедри правоохоронної та антикорупційної діяльності _____

(підпис)**Викладач:**

Крупей Вікторія Юріївна – кандидат юридичних наук, доцент, доцент кафедри правоохоронної та антикорупційної діяльності _____

(підпис)

Силябус розглянуто на засіданні кафедри правоохоронної та антикорупційної діяльності
Протокол № 1 від 28.08.2025 р.

Загальна інформація про навчальну дисципліну

Назва навчальної дисципліни	Вступ до спеціальності правоохоронна діяльність
Шифр та назва спеціальності	262 Правоохоронна діяльність
Рівень вищої освіти	перший (бакалаврський) рівень вищої освіти
Статус дисципліни	обов'язкова
Кількість кредитів і годин	3 кредити /90 год Лекції : 34 Семінарські заняття: 24 Самостійна робота студентів: 42
Терміни вивчення дисципліни	II семестр
Мова викладання	українська
Вид підсумкового контролю	Іспит
Сторінка дисципліни на сайті	https://maup.com.ua/ua/pro-akademiyu/instituti/institut-prava/kafedra-pravooohoronnouy-diyalnisty/silabusi11.html

Загальна інформація про викладача. Контактна інформація

	Крупей Вікторія Юріївна
	Кандидат юридичних наук
	доцент
	Доцент кафедри правоохоронної та антикорупційної діяльності
Дисципліни, які викладає НПП	Кримінальне право, Антикорупційне право, Міжнародне кримінальне право, Криміналістика
Напрями наукових досліджень	Кримінальний процес та криміналістика; судова експертиза; оперативно-розшукова діяльність
Посилання на реєстри для ідентифікаторів науковців	ORCID: https://orcid.org/0009-0000-5695-1145 Google Scholar: https://scholar.google.com.ua/citations?hl=ru&user=QDf-DZEAAAAJ
Контактна інформація викладача:	
E-mail:	Kaf.prd.409@gmail.com

Контактний тел.	490-95-02
Телефон кафедри	490-95-21
Портфоліо викладача на сайті кафедри /Інституту/ Академії	https://maup.com.ua/ua/pro-akademiya/instituti/institut-prava/kafedra-pravoohoronnouy-diyalnisty.html

Анотація курсу. Навчальна дисципліна "Кримінальне право України" у системі юридичних дисциплін належить до фундаментальних і профільюючих. Кримінальне право як галузь у системі права відображає політику держави у сфері боротьби зі злочинністю. Воно базується на положеннях Конституції України й безпосередньо впливає на становлення та розвиток таких галузей права, як кримінальнопроцесуальне та кримінально-виконавче, тісно взаємодіє з цивільним, трудовим, адміністративним та іншими галузями права, а також із кримінологією, криміналістикою, судовою медициною, судовою психіатрією, юридичною психологією. Кримінальне право як фундаментальна навчальна дисципліна і наука спонукає студента до творчого опанування не тільки лекційного матеріалу, а й матеріалів підручників та іншої кримінально-правової літератури; до самовиховання та набуття навичок наукового дискутування з проблемних питань: доказово й аргументовано, з теоретичним і практичним обґрунтуванням, урахуванням зарубіжного досвіду.

Після завершення вивчення дисципліни «Кримінальне право» студенти можуть вільно оперувати основними поняттями з кримінального права: розуміти сутність кримінального правопорушення, його складових (кримінального проступку, злочину), досліджувати особливості стадій вчинення кримінальних правопорушень, співучасті, множинності, обставин, що виключають злочинність, знати специфіку окремих видів кримінальних правопорушень. Студенти також можуть використовувати практичні навички при вирішенні конкретних життєвих ситуацій, складанні документів тощо у майбутній професійній діяльності. Програма курсу «Кримінальне право» підготовлена з урахуванням типових програм для вищих навчальних закладів. Навчальний курс «Кримінальне право» розрахований на студентів закладів вищої освіти з урахуванням наявності у них базового рівня знань (середньої освіти), які навчаються за освітньо-професійними програмами підготовки бакалавра.

Предмет вивчення дисципліни - сукупність правовідносин, які складаються в сфері забезпечення і охорони прав і свобод громадян та захисту їх життя і здоров'я від протиправних посягань.

Мета курсу: метою викладання навчальної дисципліни «Кримінальне право» є формування у студентів компетентностей у галузі кримінального права, засвоєння студентами знань про: поняття, особливості кримінального правопорушення, злочину, проступку; сутність складу та елементів кримінального правопорушення. Особливості інститутів: стадій вчинення кримінального правопорушення, співучасті, множинності, обставин, що виключають злочинність діяння. Розуміння сутності та мети покарання, особливостей видів покарання, основних засад призначення та звільнення від покарання. Вміння проводити аналіз складів кримінальних правопорушень, передбачених особливою частиною ККУ.

Завдання навчальної дисципліни: усвідомлення безумовного виконання у майбутній юридичній діяльності законів, виховання у них нетерпимості до будь-яких порушень норм кримінального права, почуття поваги до громадян та їх законних прав і інтересів.

Пререквізити навчальної дисципліни. Для продуктивного вивчення дисципліни "Кримінальне право" студент повинен попередньо вивчити засвоїти навчальні дисципліни "Теорія держави і права", "Судові та правоохоронні органи України", "Логіка", "Конституційне право".

Постреквізити навчальної дисципліни. Система загальнотеоретичних знань навчальної дисципліни "Кримінальне право" буде використовуватися при засвоєнні галузевих та прикладних навчальних дисциплін. Компетентності, набуті студентами під час вивчення цієї дисципліни

забезпечують умови для накопичення правового досвіду та створюють умови для ефективного виконання ними своїх професійних обов'язків при здійсненні наукової та практичної юридичної діяльності.

Програмні компетентності.

Загальні компетентності	ЗК1. Здатність застосовувати знання у практичних ситуаціях ЗК2. Знання та розуміння предметної області та розуміння професійної діяльності. ЗК3. Здатність спілкуватися державною мовою як усно, так і письмово. ЗК4. Здатність використовувати інформаційні та комунікаційні технології. ЗК5. Здатність вчитися і оволодівати сучасними знаннями. ЗК11. Здатність зберігати та примножувати моральні, культурні, наукові цінності і досягнення суспільства на основі розуміння історії та закономірностей розвитку предметної області, її місця у загальній системі знань про природу і суспільство та у розвитку суспільства, техніки і технологій, використовувати різні види та форми рухової активності для активного відпочинку та ведення здорового способу життя.
Спеціальні (фахові/предметні) компетентності	СК3. Здатність до критичного мислення та системного аналізу правових явищ. СК4. Здатність самостійно збирати та критично опрацьовувати, аналізувати та узагальнювати правову інформацію з різних джерел. СК5. Здатність визначати придатні для юридичного аналізу факти, систематизувати одержані результати, встановлювати причинно-наслідкові зв'язки, формулювати аргументовані висновки та рекомендації. СК10. Здатність визначати особу правопорушника, аналізувати кількісні та якісні показники злочинності. СК11. Здатність визначати особу правопорушника, аналізувати кількісні та якісні показники злочинності. СК20. Здатність забезпечувати законність та правопорядок в державі, дотримання прав і свобод людини та громадянина, попереджувати загрози національній безпеці держави (кібербезпеку, економічну та інформаційну безпеку тощо).

Результати навчання	РН1. Розуміти історичний, економічний, технологічний і культурний контексти розвитку правоохоронної діяльності. РН3. Розуміти та професійно застосовувати понятійний апарат права та правоохоронної діяльності. РН4. Формулювати і перевіряти гіпотези, виокремлювати юридично значущі факти, виявляти причинно-наслідкові зв'язки в діях і явищах для прийняття оптимального рішення в конкретних ситуаціях. РН10. Виокремлювати юридично значущі факти і формувати обґрунтовані правові висновки. РН11. Знати і розуміти сучасні правові доктрини, цінності та принципи функціонування національної правової системи.
----------------------------	--

Зміст навчальної дисципліни

№	тема	лекція	семинар	самостійна робота	Методи навчання/оцінювання
1. 1 Змістовний модуль: «Кримінальні правопорушення проти національної безпеки, у сфері, життя і здоров'я громадян та в інших сферах»					
1	Поняття, значення Особливої частини кримінального права України. Основи кваліфікації.	2	2	3	Навчальна лекція / усний контроль
2	Злочини проти основ національної безпеки.	2	2	2	Пояснювально-ілюстративний / самостійна робота
3	Кримінальні правопорушення проти життя та здоров'я особи.	2	2	2	Навчальна лекція / усний контроль
4	Кримінальні правопорушення проти волі, честі та гідності особи.	2		3	Навчальна лекція /самостійна робота
5	Кримінальні правопорушення проти статевої свободи та статевої недоторканості особи.	2	2	3	Пояснювально-ілюстративний /самостійна робота
6	Кримінальні правопорушення проти власності.	2	2	2	Дедуктивний метод /усний контроль
7	Кримінальні правопорушення у сфері господарської діяльності.	2		3	Навчальна лекція /самостійна робота
8	Кримінальні правопорушення проти довкілля.	2	2	2	Пояснювально-ілюстративний / усний контроль
9	Кримінальні правопорушення проти громадської безпеки.	2	2	2	Пояснювально-ілюстративний / самостійна робота
10	Кримінальні правопорушення проти безпеки виробництва.	2		3	Навчальна лекція /самостійна робота
2. Змістовний модуль: «Кримінальні правопорушення»					

у сфері охорони державної таємниці, недоторканості, державних кордонів, забезпечення призову та мобілізації та в інших сферах»					
11	Кримінальні правопорушення проти безпеки руху та експлуатації транспорту.	2	2	2	Навчальна лекція / самостійна робота
12	Кримінальні правопорушення проти громадського порядку та моральності.	2	2	2	Пояснювально-ілюстративний / самостійна робота
13	Кримінальні правопорушення у сфері обігу наркотичних засобів, психотропних речовин, їх аналогів або прекурсорів та інші кримінальні правопорушення проти здоров'я населення.	2	2	3	Дедуктивний метод / усний контроль
14	Кримінальні правопорушення у сфері охорони державної таємниці, недоторканості, державних кордонів, забезпечення призову та мобілізації.	2		2	Навчальна лекція / усний контроль
15	Кримінальні правопорушення проти авторитету органів державної влади, органів місцевого самоврядування, об'єднань громадян та кримінальні правопорушення проти журналістів.	2	2	3	Дедуктивний метод / самостійна робота
16	Кримінальні правопорушення у сфері службової діяльності та професійної діяльності, пов'язаної з наданням публічних послуг.	2		2	Пояснювально-ілюстративний / усний контроль
17	Кримінальні правопорушення проти миру, безпеки людства та міжнародного правопорядку.	2	2	3	Пояснювально-ілюстративний / самостійна робота
Модульна контрольна робота					
	Всього	34	24	42	
Форма контролю: екзамен					

Технічне обладнання та/або програмне забезпечення. В освітньому процесі використовуються навчальні аудиторії, бібліотека, мультимедійний проєктор та комп'ютер для проведення аудиторних занять з елементами презентації. Вивчення окремих тем і виконання практичних завдань потребує доступу до інформації зі всесвітньої мережі Інтернет, який забезпечується безкоштовною мережею Wi-Fi.

Система оцінювання та вимоги.

№ тем	1	2	3	4	5	6	7	8	9	10	11	12	Загальн. сума балів
Робота на сем. занятті	2	2	2	2	2	2	2	2	2	2	2	2	24
Самост. робота		1	1	1	1	1	1	1	1	1	1	1	16

Підсумкове оцінювання	Сума балів за семінари	Сума балів за самостійні роботи	Модульна контрольна робота	Сума балів за екзамен	Загальна сума
	24	16	20	40	100

*Робота на семінарському занятті оцінюється у 2 бали.

Види робіт передбачених на семінарському занятті:

- експрес-опитування;
- опитування за темою заняття;
- тест;
- виконання практичного завдання;
- розв'язання задач;
- презентації студентів.

** Самостійна робота студента передбачає підготовка до аудиторних занять шляхом опанування матеріалів лекції, вивчення базової і додаткової літератури, періодичних видань, Інтернет - джерел та судової практики, підготовка юридичних документів. Оцінюється в 1 бал

***Модульний контроль здійснюється у вигляді *тестування*.

Студентами пропонуються тестові завдання у кількості 20 питань.

Види тестових завдань:

- З вибором однієї правильної відповіді з наведених варіантів;
- З вибором кількох правильних відповідей;

Критерії оцінювання: виконання тестових завдань – максимум 20 балів.

Підсумковий семестровий контроль з навчальної дисципліни «Кримінальне право» є обов'язковою формою оцінювання результатів навчання здобувача вищої освіти. Він проводиться в терміни, встановлені графіком навчального процесу, та в обсязі навчального матеріалу, визначеного програмою навчальної дисципліни.

Підсумковий контроль проводиться у формі **заліку** (письмово). Студента допускають до семестрового контролю за умови виконання ним усіх видів робіт.

Семестровий контроль у формі заліку передбачає, що підсумкова оцінка з дисципліни визначається як сума (проста або зважена) балів за змістовими модулями. Залік виставляється за результатами роботи здобувача освіти впродовж усього семестру. Рейтингова оцінка здобувача освіти складається з балів, отриманих здобувачем за результатами заходів поточного контролю, заохочувальних балів.

Здобувачі освіти, які виконали всі умови допуску до заліку та мають рейтингову оцінку 60 і більше балів, отримують відповідну до набраного рейтингу оцінку без додаткових випробувань.

****Зі здобувачами, які виконали всі умови допуску до заліку та мають рейтингову оцінку менше 60 балів, а також з тими здобувачами, хто бажає підвищити свою рейтингову оцінку, на останньому за розкладом занятті з дисципліни в семестрі викладач проводить підсумковий семестровий контроль у вигляді заліку.**

Оцінювання додаткових (індивідуальних) видів навчальної діяльності. До додаткових (індивідуальних) видів навчальної діяльності відносять участь здобувачів у роботі наукових конференцій, наукових гуртків здобувачів і проблемних груп, підготовці публікацій, участь у Всеукраїнських олімпіадах і конкурсах та Міжнародних конкурсах тощо понад обсяги завдань, які встановлені відповідною робочою програмою навчальної дисципліни.

За рішенням кафедри здобувачам освіти, які брали участь у науково-дослідній роботі та виконували певні види додаткових (індивідуальних) видів навчальної діяльності, можуть присуджуватися заохочувальні (бонусні) бали за визначену освітню компоненту.

Також, заохочувальні бали можуть нараховуватися, якщо здобувач освіти, наприклад, виконав і захистив певні види робіт, відвідував всі лекції, семінарські й практичні заняття, має власний рукописний конспект лекцій та опрацьований додатковий навчальний матеріал, немає пропусків занять без поважних причин, відвідував додаткові консультації за участі лектора тощо.

Сума заохочувальних балів враховується при виставленні підсумкових балів в заліково-екзаменаційну відомість (але не більше **89 балів** в загальному підсумку) і може бути автоматично зарахована при виставленні підсумкової семестрової оцінки з відповідної освітньої компоненти.

Заохочувальні бали не є нормативними і не входять до таблиці розподілу балів, які отримують здобувачі вищої освіти та основної шкали системи оцінювання.

Один захід може бути підставою для виставлення заохочувальних балів лише за однією найбільш релевантною освітньою компонентою.

Для оцінювання результатів навчання здобувача вищої освіти впродовж семестру застосовується 100-бальна національна та шкала оцінювання ЄКТС

Шкала підсумкового оцінювання: національна та ECTS

Сума балів за всі види навчальної діяльності	Оцінка ECT8	Оцінка за національною шкалою	
		для екзамену	для заліку
90 – 100	A	відмінно	Зараховано
82-89	B	добре	
75-81	C		
68-74	D	задовільно	

60-67	E		
35-59	FX	незадовільно з можливістю повторного складання	не зараховано з можливістю повторного складання
0-34	F	незадовільно з обов'язковим повторним вивченням дисципліни	не зараховано з обов'язковим повторним вивченням дисципліни

Політика курсу. Політика щодо організації навчального процесу: організація навчального процесу при вивченні навчальної дисципліни «Кримінальне право» здійснюється відповідно до Конституції України, Закону України "Про вищу освіту", освітньо-професійної програми підготовки фахівців першого (бакалаврського) рівня вищої освіти.

Політика щодо виконання самостійної роботи: самостійна робота включає в себе теоретичне вивчення питань, що стосуються тем лекційних занять, які не ввійшли в теоретичний курс, або ж були розглянуті коротко, їх поглиблену проробку за рекомендованими джерелами, а також виконання ситуативних і тестових завдань з метою закріплення теоретичного матеріалу.

Політика щодо строків виконання робіт та їх перескладання: усі завдання, передбачені програмою, мають бути виконані у встановлений термін. Ліквідація заборгованостей відбувається згідно графіку консультацій викладача.

Політика щодо академічної доброчесності: під час роботи над завданнями не допустимо порушення академічної доброчесності.

Методичне забезпечення навчальної дисципліни.

1. Криміналістика: збірник тестових завдань: посібник для вищих навчальних закладів. Співавторство "Видавництво Людмила", 2021. 60с.
2. Правоохоронна діяльність в Україні посібник для в закладів вищої освіти за заг. ред. доктора юридичних наук, професора В.О. Заросила та доктора юридичних наук, професора А.М. Кислого. Київ: "Видавництво Людмила", 2022. 119 с.
3. Національна поліція України посібник для в закладів вищої освіти за заг. ред. доктора юридичних наук, професора В.О. Заросила та доктора юридичних наук, професора А.М. Кислого. Київ: "Видавництво Людмила", 2022. 188 с.
4. Національне агентство з питань запобігання корупції посібник для в закладів вищої освіти за заг. ред. доктора юридичних наук, професора В.О. Заросила та доктора юридичних наук, професора А.М. Кислого. Київ: "Видавництво Людмила", 2022. 136 с.
5. Крупей В.Ю. Типові слідчі ситуації початку досудового розслідування порушень правил безпеки дорожнього руху або експлуатації транспорту особами, які керують транспортними засобами. Право як ефективний суспільний регулятор : матеріали міжнародної науково-практичної конференції, м. Львів, 14–15 лютого 2020 р. – Львів: Західноукраїнська організація «Центр правничих ініціатив», 2020. С. 45–47.

Рекомендовані джерела інформації

Нормативна база:

1. Конституція України: Основний Закон України від 28 червня 1996 р. Відомості Верховної Ради України. 1996.
2. Кримінальний кодекс України від 05 квітня 2001 р. № 2341-III / Верховна Рада України. Відомості Верховної Ради. 2001, № 25-26, ст.131.
0. Кримінальний процесуальний кодекс України від 13 квітня 2012 р. № 4651-VI / Верховна Рада України. Відомості Верховної Ради. 2013, № 9-10, № 11-12, № 13, ст.88.

1. Кодекс України про адміністративні правопорушення від 7 грудня 1984 р. № 8073¹-Х / Верховна Рада України. *Відомості Верховної Ради*. 1984, додаток до № 51, ст.1122.

Основна література :

1. Кримінальне право України. Загальна частина: підручник / А. А. Васильєв, Є. О. Гладкова, О. О. Житний та ін.; за заг. ред. проф. О. М. Литвинова; МВС України, Харків. нац. ун-т внутр. справ. Харків, 2021. 428 с. .
2. Кримінальне право Загальна частина підручник В. І. Тютюгін, М. А. Рубашенко; Вид. Право 2024, 250 с.
3. Кримінальне право України. Загальна частина: підручник / В. Я. Конопельський, В. О. Меркулова; за заг. ред. В. Я. Конопельського, В. О. Меркулової; Одеський держ. ун-т внутр. справ. Одеса, 2022.
4. Кримінальне право України. Для підготовки до іспитів: навчальний посібник / Інна Тетарчук; Центр учб. літератури. Київ, 2021.
5. Кримінальне право України на сучасному етапі. Загальна частина: навчальний посібник / Р. В. Вереша. Київ, 2023.
6. Кримінальне право України. Загальна частина: навчальний посібник / О. П. Кучинська, Ю. В. Циганюк; за заг. ред. О. П. Кучинської, Ю. В. Циганюк. 3-тє доповнене видання. Київ, 2023.
7. Погорецький М. А. Функціональне призначення оперативно- розшукової діяльності у кримінальному процесі: монографія. Харків : Арсіс, 2007. 576 с.
8. Тагієв С. Р. Негласні слідчі (розшукові) дії у кримінальному судочинстві України : монографія. Київ: ВД «Дакор», 2015. 440 с.
9. Теорія і практика забезпечення конституційних прав та свобод громадян при проведенні негласних слідчих (розшукових) дій: монографія / Н.О. Гольдберг та ін.; за заг. ред. С.Р. Тагієва та В.В. Шендрика. Чернігів: Десна Поліграф, 2017. 335 с.
10. Пяковський В., Чорноус Ю., Криміналістика: підручник К., ЦНЛ 2017. 544 с.
11. Пяковський В.В. Криміналістика: підручник - центр учбової літератури + ЦНЛ Київ 2015.- 544 с.
12. Пяковський В., Чорноус Ю., Криміналістика: підручник К., ЦНЛ 2017. 544 с.
13. Удовенко Ж.В. Криміналістика: конспект лекцій К., ЮрКнига 2017. 304 с.
14. Криміналістика: підручник за заг. ред. проф. Канціра В.С. та ін. -Львів, 2015. 420 с.
15. Питання взаємодії загального нагляду і нагляду за виконанням законів органами дізнання і попереднього слідства в діяльності районної, міської прокуратури , Бакаєв Д. М. - Харків, 1988.
16. Правоохоронні органи України: курс лекцій / А. П. Гель, Г .С. Семаков, Д. П. Цвігун. – Київ: МАУП, 2000.
17. Бандурка О. М. Оперативно-розшукова діяльність: Підручник- Ч. 1-Х.: Вид-во Нац. ун-ту внутр. справ МВС України, 2002. – 178 с.
18. Басай В. Д. Судові та правоохоронні органи України: Підручник для студ. вищих юрид. навч. закладів - 2-ге вид., доп. та змінами.- Івано-Франківськ: Видавничо-поліграфічне товариство «Вік», 2002 - 820 с.
19. Організація судових та правоохоронних органів / За ред. І. Є. Марочкіна та ін. — Х., 2000. – 202 с.

Додаткова література :

1. Пяковський В., Чорноус Ю., Криміналістика: підручник К., ЦНЛ 2017. 544 с.
2. Пяковський В.В. Криміналістика: підручник - центр учбової літератури + ЦНЛ Київ 2015.-544 с.
3. Пяковський В., Чорноус Ю., Криміналістика: підручник К., ЦНЛ 2017. 544 с.
4. Удовенко Ж.В. Криміналістика: конспект лекцій К., ЮрКнига 2017. 304 с.

5. Кримінологія: підручник / О. М. Джужа, В. В. Василевич, В. В. Чернєй, С. С. Чернявський та ін.; за заг. ред. В. В. Чернєя, О. М. Джужі. Київ : ФОП Маслаков, 2020. 612 с.
6. Кримінологія: підручник/[Б. М. Головкін, В. В. Голіна, О. В. Лисодєд та ін.]; за заг. ред. Б. М. Головікіна. Харків: Право, 2021. 384 с.
7. Кримінологія. Навчальний посібник для підготовки до іспитів. / Д.Л. Тупчієнко, 2020 р. 240 с.
8. Богатирьов І. Г. Кримінологія :підручник / І. Г. Богатирьов : Мін-во освіти і науки України. – Київ : ВД «Дакор», 2019. – 352 с.
9. Віктимологія : навчальний посібник / Н. М. Теслик. – Суми :, 2021. – 71 с.
10. Пенітенціарна кримінологія :підручник / І. Г. Богатирьов, А. В. Боровик, О. М. Джужа та ін. – Одеса :Видавничийдім «Гельветика», 2022. – 464 с

Інформаційні ресурси:

1. Пошукові системи. Режим доступу: www.refine.org.ua: www.ukr.net: www.google.com.ua.
2. Енциклопедії і довідники: <http://vesna.sammit.kiev.ua/>
3. Єдиний веб-портал органів виконавчої влади в Україні. Режим доступу: <http://www.kmu.gov.ua/control/>.
4. Національна бібліотека України ім. В. І. Вернадського. Режим доступу: <http://www.nbuv.gov.ua/>.
5. Офіційний веб-сайт Верховної Ради України. Режим доступу: <http://portal.rada.gov.ua/>.
6. Офіційний сайт Базу українського законодавства в Інтернет. Режим доступу: www.lawukraine.com.
7. Урядовий портал Кабінету Міністрів України. Режим доступу: www.kmu.gov.ua.
8. Офіційний сайт Міністерства економіки України. Режим доступу: www.me.gov.ua.